

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Disputatio XXXV. De communicatione idiomatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Circa primum, duplex consideratio occurrit. Prima A quidem de his, qua conveniunt Christo secundum esse, & fieri. Secunda de his, qua conveniunt Christo secundum rationem unitatis.

Circa primum queruntur duodecim.

Primo, utrum hac sit vera, Deus est homo.

Secundo, utrum hac sit vera, Homo est Deus.

Tertio, utrum Christus possit dici homo Dominicus.

Quarto, utrum ea, qua conveniunt filio hominis, possint predicari de Filio Dei, & e contrario.

Secundo, utrum hac sit vera, Filius Dei factus est homo.

Septimo, utrum hac sit vera, Homo factus est Deus.

Octavo, utrum hac sit vera, Christus est creatura.

Nono, utrum hac sit vera, Iste homo, demonstrato Christo, B incepit esse vel fuerit semper.

Decimo, utrum hac sit vera, Christus, secundum quod homo, est creatura.

Vndecimo, utrum hac sit vera, Christus secundum quod homo, est Deus.

Duodecimo, utrum hac sit vera, Christus secundum quod homo, est hypostasis, vel persona.

TRACTAT D. Tho. in hac questione de modo verè & propriè, ac sine periculo erroris loquendi in hac materia, quod per duodecim articulos profequitur, in quibus de varijs locutionibus, seu propositionibus in particulari disputat. Ut autem, & doctrina eius facilius intelligatur, & tota hæc doctrina ad certa aliqua principia seu capita redigatur, expediens visum est, disputationem quandam præmittere, in qua de communicatione idiomatum, & de generalibus regulis in ea seruandis, differamus. Illis enim cognitis, facili erit de singulis propositionibus iudicare.

DISPUTATIO XXXV

In tres sectiones distributa.

De communicatione idiomatum.

Communicatio idiomatum vox est à Græcis Patribus desumpta, quæ Latine idem significat, quod proprietatū seu attributorum diuinorum, & humanorum, inter Deum, & hominem mutua prædictio: quia enim in hoc mysterio naturæ diuinæ & humanæ in vnam conueniunt personam, D inde consequenter effectum est, vt diuina de homine, & humana de Deo prædicentur. De hac igitur idiomatum communicatione primo videndum est, quæ, & qualis sit. Deinde, quomodo sit exercenda.

SECTIO. I.

Quæ & qualis idiomatum communicatio ex mysterio Incarnationis consecuta sit.

Hæretici sicut infundamēto, id est, in ipso mysterio explicando, errarunt, ita consequenter in communicatione idiomatum exponenda decepti sunt. Nestoriani enim negantes, veram & substantialem vnionem inter Deum & humanam naturam factam esse, consequenter negarunt, veram & propriam communicationem idiomatum ex illa esse secutam: & ideo, vel illam omnino rejiciebāt, vel errè impropiè, & abusiue illam explicabant: à quibus non longe distant nonnulli scholastici, qui (vt Bonau. in 3. d. 7. art. 1. q. 1. & Scot. q. 1. referunt) dixerunt, Deum non propriè dici hominem in recto, sed in obliquo, vt ipsi aiebant, id est, non est homo, sed habet hominem: quod est, re ipsa negare veram communicationem idiomatum, quia inde euidenter fit, nō posse verè dici, Deus est homo, sicut non potest dici, Deus est humanitas, licet habeat humanitatem neque homo potest dici vestis, licet habeat vestem. Si autē illud non verè dicitur, ruit tota communicatio idi-

Fr. Suarez Tom. 1.

omatum, quia in illa veritate fundatur. In quo malè etiam audit Durand. sed quia ille, nec veritatem, nec proprietatem negat, commodius illius sententiam tractabimus, explicantes primum articulum D. Th. Secundo Eutyches, & alij omnes, qui confundunt naturas, varijs modis in hoc errare potuerunt, iuxta diuersos modos sentiendi in illo errore, vt faciliè ex ijs, quæ suprà, q. 2. relata sunt, intelligi potest: & ideo inutile cenſeo in illis referēdis immorari. Error vero hæreticorum huius temporis prætermitti hoc loco non potest. Illi enim ita exponunt hanc communicationem idiomatum, vt consistere dicant in reali communicatione attributorum naturæ diuinæ, factæ humanæ naturæ: imò in hac dicunt consistere totum incarnationis mysterium. Vnde inferunt per hanc communicationem, non solum prædicari diuina attributa de homine, sed etiam de ipsa humanitate, quam vocant omnipotentem, omniscientē, omnipræsentem, vt suprà etiam q. 14. indicauimus. Non explicant autem hi hæretici, an hæc communicatio mutua sit, id est, an similiter proprietates humanitatis communicantur realiter naturæ diuinæ, quanquam ex ijs, quæ dicunt, potius hoc negare, quam affirmare videantur. Neg etiam satis explicant, qualis esse possit illa realis communicatio attributorum Dei ad humanam naturam.

Illis ergo omisis, dico primo. Ex mysterio Incarnationis consecuta est vera, ac propria communicatio idiomatum inter Deum, & hominem. Hæc conclusio simpliciter loquendo, est de fide, vt docent omnes Theologi in 3. d. 4. & 7. & constat ex suprà dictis de hoc mysterio, ostendimus enim, verè ac propriè Deum esse hominē factum, & vnum & eundem esse Deum & hominem: & ex dicendis statim in conclusione tertia hoc amplius constabit.

Dico secundò. Hæc communicatio idiomatum non consistit in reali communicatione attributorū Diuinitatis facta humanitati: vnde multo minus mysterium ipsum Incarnationis potest in illa communicatione consistere. Hanc conclusionem etiam cenſeo esse de fide. Primo, quia vel hæc communicatio attributorū intelligitur esse per aliqua dona accidentalia, vel quia ipsamet substantia attributa Dei, per se formaliter communicantur humanitati. Si primum dicatur, primo inciditur in errorem Nestorij, quia iam nō ponitur substantialis, sed accidentalis vnio. Secundò falsum est dicere ipsamet attributa Dei verè prædicari de humanitate, quia non prædicabūtur, nisi participationes quædam illorum attributorum: nam per creatam participationē omnipotentiz, non potest verè dici humanitas omnipotens eo modo, quo Deus ipse omnipotens est, vt apertè cōstat, quia neq; ab æquali perfectione sumpta erit illa denominatio. Et simile est de alijs attributis. Quocirca, quamuis secundum veram & Catholicā doctrinam ex vnione substantiali humanitatis ad Deum, in qua hoc mysterium consistit, secuta sint in humanitate eximia dona, per quæ diuinas perfectiones participat: tamen communicatio idiomatum propria ac vera, quam fides docet, non consistit in his donis, neq; in prædicationibus ab illis desumptis, quia illa sunt dona creata, & nō sunt ipsa essentialia & increata attributa Dei, quæ tamen prædicari debent de homine in vera idiomatum communicatione, aliàs homo non esset verus Deus, sed tantum per participationem.

Si autem dicatur secundum, scilicet, communicationem hanc esse diuinorum attributorum, prout in se sunt increata, & per essentiam, hoc etiam potest duobus modis explicari. Primo, vel solum dicantur communicari humanitati, quia illi vniuntur tanquā instrumento, per quod diuinitas omnia operatur, & in quo eius sapientia, iustitia, & alia attributa singulari modo relucet. Et hoc totum, nec transcendit errorē Nestorij, qui damnatus est, eo quod diceret,

Aaa 2 hanc

Durand.

Eutyches.

Hæretici huius temporis.

hanc vnionem factam esse per energiam, seu dignitatem: nec sufficit, vt verè ac propriè dici possit humanitas omnipotens, & similia. Quia licet principale agens vtatur instrumento, non propterea propria perfectio principalis agentis potest verè ac propriè de ipso instrumento prædicari. Secundo modo posset hoc ita intelligi, vt ipsa essentialia attributa diuinitatis ita vniantur humanitati, vt illam constituat formaliter sapientem, omnipotentem, &c. Et hoc in primis est incidere in errorem Eutycheris, quia esset vnio in natura, cum diuinitas vniretur humanitati per modum formæ. Deinde est planè impossibile: tum quia generaliter impossibile est, diuinam perfectionem, prout in se est, informare naturam creatam: tum etiã, quia quibusdam diuinis attributis specialiter repugnat, hoc modo formaliter communicari, aut prædicari de humanitati: quomodo enim dici potest humanitas actus purus, aut æterna sine principio? Corpus etiam Christi mortuū, manifeste hypostaticè vnium, & tamen tunc non erat capax sapientiæ, iustitiæ, aut similibus attributorum: & tempore vitæ mortalis non fuit illi communicata impassibilitas, immortalitas, & similia: non ergo requirit vnio hypostatica hanc communicationem omnium attributorum Dei: ergo neque aliquorum, vel vnus tantum. Cum enim Diuina attributa in re idè sint, & vnum sit de essentia alterius, fieri non potest, vt vnum formaliter communicetur sine alijs, dicto genere communicationis: sicut non potest humanitas esse omnipotens, nisi etiam sit infinitè perfecta; infinitè sapiens, &c. Et confirmatur primò, quia, si vnio hypostatica confisteret in hac communicatione attributorum, potius facta esset vnio in natura, quàm in persona, quia hæc attributa diuina ad naturam & essentiam Dei pertinent. Vnde fit vltèrius, non magis vnā personam esse incarnatam, quam aliam: sit etiam, omnes tres personas diuinas inter se hypostaticè vniri, quia omnia attributa diuina illis tribus personis, formaliter communicantur, quæ omnia sunt absurda, & hæretica. Confirmatur secundo, quia cum hæc vnio naturarum, & communicatio idiomatum mutua sit, sequitur, etiam naturam humanam formaliter communicare suas proprietates nature diuine, atq; adeo Diuinitatem per hanc vnionem factam esse mutabilem, mortalem, finitam, &c. Quæ etiam hæretica sunt, vnde August. ser. 195. de tempore, dicit, nullam vnquam hæresim ausam esse dicere, omnia, quæ erant Diuinitatis, in humanitatem, & quæ humanitatis erant, in Diuinitatem esse transfusa: nam hoc modo exinanita esset veritas substantia, & in aliud esse mutata. Quod si fortasse dicant, Diuinitatem esse formam humanitatis, non verò è contrario, & ideo attributa diuina denominare humanitatem, non verò è contrario, iam planè concedunt compositionem vnus nature ex vtraq; Sequitur etiam ex illa euasione, Deum non esse hominem, neq; mortuum, quando quidem dicunt, naturam humanam non communicare Deo sua attributa: vel necesse est, vt fateantur alium modum communicationis idiomatum, quinò sit ipsarum naturarum inter se se, sed respectu eiusdem personæ, E quod verissimum est.

Dico ergo tertio. Vera communicatio idiomatum, quæ ex mysterio Incarnationis secuta est, tantum in hoc consistit, vt ratione illius vnionis diuina & humana prædicata de eadem persona verè prædicentur. Conclusio hæc in re est de fide certa, duas vero habet partes: altera est affirmans, hunc modum communicationis idiomatum consecutum esse ex hoc mysterio. Et hæc pars constat ex doctrina Conciliorum omnium, & Sanctorum, quos in superioribus præsertim disputat. 7. & 8. explicando ipsum mysterium, latè retulimus: & in Concilio præsertim Ephesino frequenter docetur, & à Cyrillo multis opusculis, & epistolis, quæ de hac materia in eodem

Cb. Eph.
Cyril.

A Concilio referuntur: præsertim in anathematismis & in defensionibus eorum, & lib. 10. Thesaur. cap. 10. Leone Pap. dict. epist. 10. & serm. de Natiuitate & Passione, frequenter. Aug. 1. de Trinit. c. 13. & sæpe alias. Ambr. 2. lib. de Fid. c. 4. & lib. 5. c. 8. Damasc. lib. 3. de Fide. ca. 4. 6. & 11. & constat ex illis Scripturis, quibus supra ostendimus, eundem esse verum Deum, & verum hominem: & alia testimonia in sequentibus afferemus. Ratio verò est, quia, quando duæ formæ vel nature in eodem supposito realiter vniantur de eodem possunt verè prædicari. Vnde fit, vt in ordine ad idem suppositum, seu sub nominibus connotantibus idem suppositum, possint proprietates vnus nature de indiuiduo, seu supposito alterius nature prædicari. Vt in formis accidentalibus constat, calor enim & albedo, si eadem supposito, v.g. Petro, inhiant, de eodem prædicantur: vnde fit, vt hoc album dicatur calidum, & è conuerso. Sed in hoc mysterio duæ nature vniantur substantialiter eidem supposito: ergo nomina significantia illas naturas in ordine ad suppositum, vt sunt, *homo*, & *Deus*, verè prædicabuntur de illo supposito, cui naturas ipsas applicat, ipsi. què in illis subsistere significant: vnde etiam fit, vt vnum de altero inter se verè prædicetur. Quod per syllogismum expositorem facillè colligi potest, nã si Christus est homo, & Christus est Deus: ergo homo est Deus.

Sed duo obijci possunt contra hanc rationem, quia licet nomen significans formam accidentalem, verè prædicetur de supposito seu subiecto talis formæ, quia prædicatur denominatiue, tamen nomen substantiale, vt est, *homo*, non prædicatur nisi de supposito, quod intrinsece & essentialiter constituitur per illam naturam: quomodo prædicatur *homo*, de Petro: Verbum autem non ita constituitur per humanitatem vt constat.

Secunda obiectio est, quia in hac materia collectio syllogismi expositorii non est formalis, vt patet in simili: *Hic Deus est homo, hic Deus est Pater: ergo Pater est homo*. Quæ illatio nulla est, quia syllogismus non est re vera expositorius, quia medium non est perfecte singulare, ex parte enim suppositorum, pro quibus supponitur, est commune multis. Idem autem defectus videtur esse in proposito, nam, sicut hic Deus dicit hanc naturam in multis suppositis, ita Christus dicit idem suppositum sub multis naturis.

Ad primam responderetur, antecedens esse verum in supposito connaturali, & proprio nature substantialis, quod non supponitur nature, sed ex illa & subsistentia constituitur tale suppositum: verò in hoc mysterio, suppositum ipsum est per se perfectum, & supponitur humane nature, per quam non constituitur in esse simpliciter, sed tantum in esse hominis, & hoc satis est, vt possit homo de illo supposito verè prædicari, quia ratio hominis in hoc consistit, vt per humanitatem substantialiter constituitur, illa verò differentia non variat hominis rationem. Exemplum esse potest, quia & substantia corporea & quantitas eius, verè dicitur quanta, quamuis quantitas per se ipsam, substantia vero per quantitatem, illam denominationem suscipiat.

Ad secundam responderetur, facta argumentationem expositoriā, esse optimā & formalem, & exemplum adductū non esse similis formæ: quia, licet Christus sit suppositū multarum naturarum, non tamen supponit pro illis, sed pro eodè indiuisibili supposito, quod in vtraq; natura subsistit, & de illo verè prædicantur termini vtriusq; nature, & propterea etiã prædicantur inter se: at verò hic Deus, licet vnā naturā significet, tamen supponit pro distinctis suppositis illius nature, de quibus distincta prædicata dici possunt, quæ inter se prædicari non possint.

Secunda pars conclusionis excludit & negat alium modum communicationis idiomatum: & hæc satis probata est ex ijs, quæ contra hæreticos dicta sunt,

sunt, quæ amplius in sequentibus sectionibus confirmantur, & explicabuntur. Adde in sanctis Scripturis & Patribus non doceri aliud modum communicationis idiomatum: quia ex ipso mysterio, ut fides illud docet, non potest aliud genus communicationis idiomatum colligi. Sed obijciunt hæretici, Sanctos interdum dicere, maiestatem & gloriam Diuinitatis, aut efficaciam, vel similia attributa communicata esse humanitati. Ita loquitur Leo Papa ser. 1. de Natiu. August. lib. contra Felician. ca. 11. Ruffin. in expositione Symboli; Cyril. li. de Incarnat. Vnig. c. 1. & 2. & lib. 10. Thesau. c. 9. Basil. Pfalm. 21. Gregor. Nissen. lib. de Anima. Athanas. in Euangelio, seu cōtione de Sanctissima Deipara; & alij frequenter. Et confirmatur, quia alias hæc communicatio idiomatum non esset vera & realis, sed solum in quadam verborum denominatione consisteret. Respondetur, tria velle docere Sanctos in illis locis, nō omnia in singulis sed modo vnum, modo aliud, pro locorum varietate. Primum est; humanitatem per hanc vnionem esse eleuatam ad tale consortium diuinitatis in eadem persona, ut ratione illius vere dicatur de homine, quidquid ad Dei gloriam & maiestatem spectat: & hæc est vera communicatio idiomatum, quæ à nobis explicata est. Secundum est, illam humanitatem ratione huius vnionis esse dignam summa gloria & honore, & diuina quadam adoratione. Tertium est, ratione huius vnionis communicatas esse humanitati diuinas perfectiones, per eximia quædam dona. Et hunc esse sensum sanctorum Patrum facile constare potest ex citatis testimonijs, & ex Leone Papa, epist. 83. ad Episcopos Palestinos, & Cyril. 12. Thesau. c. 15. & lib. 4. in Ioan. ca. 24. Damasc. lib. 2. cap. 22. & Theod. dialog. vbi refert Gregorium Nissenum, & alios. Ad confirmationem negatur sequela, quia, cum per illas locutiones significetur, vtramque naturam verè & realiter esse coniunctam eadem supposito, & vnam ac eandem esse personam, quæ per vtramque naturam operatur, non potest hæc communicatio dici in solis verbis consistere, sed indicare potius veram & realem vnionem, in qua mysterium ipsum positum est.

SECTIO II.

An hæc communicatio idiomatum possit interdum fieri inter abstracta, vel tantum inter concreta.

Ex dictis in sectione præcedenti colligitur primo, vnam naturam non posse de alia verè prædicari in abstracto, quod est de fide certū, quia alias sequeretur confusio naturarū: si enim confusa non sunt, manent duæ: ergo vna non est alia: ergo, cum per terminos abstractos significentur duæ vt distinctæ, & non quatenus vniuntur in eodem supposito, non potest vna prædicari de alia.

Et hinc sequitur secundo, proprietates seu attributa diuinitatis, siue in concreto, siue in abstracto, non posse de humanitate prædicari. Est de fide, & sumitur ex illis Concilijs, in quibus definitur, proprietates vtriusque naturæ mansisse distinctas & inconfusas, & incommunicabiles alteri naturæ: quæ supra suis locis latè adducta sunt ex Concilio Chalcedon. act. 5. & Ephesino in canonibus seu anathematismis Cyrilli, & ex VI. Syn. act. 4. 11. & 17. & ex Concilio Lateran. sub Mart. I. canone 9. & sequentibus. Leone epist. 10. & alijs. Et ratio colligitur aperte ex dictis, quia humanitas, nec est diuinitas, nec Deus: ergo neque est omnipotentia Dei, neque immensitas, neque etiam omnipotens, neque immensa: quia, cum hæc sint propria & essentialia Dei, & Deitatis, nō possunt verè dici, nisi de re, quæ sit Deus, & Diuinitas. Intelligitur autem hoc de prædicatione propriorum attri-

Fr. Suarez. Tom. 1.

Abutorum Dei, prout sunt in ipso, nam si loquamur de participationibus illorum attributorū communicatis humanitati per dona creata, ab illis rectè potest humanitas denominari, & interdū hæc dominatio fit eisdem nominibus, quæ Deo tribuuntur. Quo modo aliquādo dicitur anima Christi omnipotens vel scire omnia, seu infinita, vt videre licet apud Nicet. cetam lib. 3. Thesau. cap. 38. quæ omnia intelligenda sunt secundum analogiam quandam & singularem excellentiam.

Sed contrā, nam Christi humanitas dicitur esse deificata: ergo etiā potest dici Deus: sicut aqua, quæ calefacta dicitur, etiam dominatur calida. Antecedens constat ex modo loquendi sanctorū, Sophron. 1. Synod. Nazian. nij in illa epist. quæ habetur in VI. Syno. act. 11. Nazian. ora. 42. vbi dicit, Christum esse perfectum, non modo propter diuinitatem, sed etiam propter humanitatem diuinitate delibutam, idemque essetiam, quod id, à quo vncta est, & vt audacter dicam, & probetur, id est, simul Deum: & oratione 51. dicit, imaginem Dei, quæ est in homine. Damasc. fuisse deificatam in Christo Idem Damasc. lib. 3. c. 29. & lib. 4. c. 19. Ob personalem vnionem (ait) & caro deificata, ac Deus facta est, diuinitatisque cum Verbo sociata dicitur. Respondetur ex D. Tho. infra art. 5. & ex Damasc. lib. 3. c. 27. & lib. 4. cap. 19. per illam locutionem non significari mutationem humanitatis in Deum, seu humanitatem factam esse Deum, sed solum esse Deitati vnitam in persona Verbi, & ideo, cōcesso in hoc sensu antecedenti negatur consequentia. Neque est simile, quod assertur, quia non eodem sensu dicitur humanitas deificata, quo aqua dicitur calefacta: aqua enim formaliter afficitur calore, à quo denominatur calida, humanitas verò non formaliter afficitur deitate, sed solum ratione dispensationis, vt ait Damasc. id est, vnionis personalis, deificata dicitur. Vlla verò locutio Nazian. quia inquit, humanitatem esse factā id à quo vncta est, sano modo interpretanda est in sensu causali: quia scilicet, ita est vnita diuinitati, vt idem, qui est Deus, sit etiam homo ratione illius vnionis: & idem est sensus Damasceni.

Tertio colligitur ex dictis in eadem sectione præcedenti, proprietates humanitatis, neque in abstracto, neque in concreto, posse propriè prædicari de diuinitate in abstracto sumpta. Est conclusio eodem modo certa, & ex eisdem principijs & testimonijs probanda quibus præcedens: nam hæc duo mutuo se consequuntur, & ita simul traduntur semper à Patribus. Et ratio est eadē, quia diuinitas non est humanitas: ergo, licet humanitas sit passibilis, creata & finita, & c. nō propterea potest diuinitas, passibilis, creata, finita, & c. denominari: similiter diuinitas non est homo: ergo proprietates, quæ conueniunt homini in concreto, non possunt de diuinitate ipsa prædicari: antecedens est communis Theologorum sententia in 3. dist. 8. vbi specialiter Bonau. & Ricard. art. 1. q. 3. & colligitur etiam ex D. Tho. infra art. 5. & expressius ex Damasc. lib. 3. c. 11. & Nicet. lib. 3. Thes. cap. 38. Et ratio est, quia diuinitas in abstracto significata ex vi modi significandi non supponit pro persona: ergo in illa propositione, Diuinitas est homo, ex modo significandi non indicatur coniunctio naturarum in vna persona, sed potius confusio illarum inter se: præsertim, quia prædicatum, homo, applicat suum formale significatum ad ipsam diuinitatem secundum se: consequentia verò per se clara est, quia proprietates hominis, solum possunt de illa re verè & propriè dici, quæ verè & propriè est & dicitur homo. Et confirmatur inductione, nam omnes istæ locutiones falsæ sunt, Diuinitas est risibilis, seu est mortalis, vel passiva est, aut mortua, vt aperte docent Damasc. supra, Damasc. & cap. 4. 6. & 10. & Nicet. supra & cap. 33. D. Thom. & alij Theologi citatis locis: in his enim omnibus in proprio sensu significatur, ipsi Diuinitati secundum se, & ratione sui, illa omnia conuenire, quod tamen hæreticum est. Antecedens constat ex modo signi-

Aaa 3

lican-

Conc. Chal.
Conc. Eph.
Cyril.
VI. Synod.
Conc. Lat.
Leo Papa.

Bonau.
Damasc.
Ricard.
Damasc.
Nicet.

Damasc.
Nicet.
D. Thom.

ficandi, & supponendi termini abstracti, & præsertim, quando ex parte prædicati ponitur terminus connotatiuus. Propter quam rationem hæc est falsa, & hæretica, *Deitas generat*, quia generatio tribuitur ipsi diuinitati secundum se.

Obuio.

Sed contra, quia verè dicitur, *Deitas est incarnata*, ergo verè dicitur: *est homo*, ideo enim Verbum est homo, quia est incarnatum. Antecedens vero latè tractatè est supra, disputatione 7. sectione 2. in fine, ex varijs Patribus, & Concilijs, & eandem locutionem habet Sophron. sæpè citata epistola, & Fulgen. quæstione 2. ad Ferrandum Diaconum, & Petrus Diaconus lib. de Incarna. cap. 2. Simile argumentum sumitur ex hac locutione. *Diuinitas assumpsit humanitatem*, ideo enim Verbum est homo, quia humanitatem assumpsit: illam vero locutionem admittit

D Thom Magist.

D. Thomas supra quæstion. 3. artic. 2. ad primum, & alij Theologi cum Magistro in 3. distincti. 5. & super dictum articulum D. Thom. citauimus plura loca Sanctorum ita loquentium. Confirmatur primo, quia Fulgent. dicta responsio. 2. ad Ferrandum ex professo defendit hanc locutionem, *Deitas est passus*, quia *Deitas*, inquit, *est Deus*, & Ecclesia etiam canit, *Mors mortua tunc est in ligno*, quando mortua vita fuit. Confirmatur secundo, ratione insinuata à Fulgen-

Fulgen.

tio, quia Deus est mortuus, & Deus est deitas, ergo deitas est mortua. Similiter, Verbum est homo, & Verbum est diuinitas, ergo diuinitas est homo. Si enim syllogismo expositorio supra concludebamus verè dici Deum esse hominem, & fuisse mortuum. Respondetur ad principale argumentum, il-

Responsio.

las propositiones, diuinitas est incarnata, vel assumpsit humanitatem, iam supra à nobis expositas, solum significare diuinitatem substantialiter esse coniunctam humanitati, non tanquam suppositum, seu proprium terminum illius, sed tanquam naturam eiusdem suppositi: & ideo negatur consequentia: non enim, quidquid vnitur humanitati, fit homo, sed quod vnitur per modum suppositi illius & ideo non sunt similes consequentiæ, quæ illi afferuntur, quia nõ eodem sensu dicitur incarnari, vel assumere de Verbo, & de diuinitate, vt explicatum est. Ad primam confirmationem respondetur, illam locutionem Fulgentij in rigore non esse veram, ipse vero locutus est in sensu identico, & semper addit aliquam determinationem, scilicet diuinitas secundum carnem passa est. Illa vero locutio, *Mors mortua tunc est in ligno, quando mortua vita fuit*, metaphorica etiam est: nomine enim vitæ significatum est Verbum ipsum seu Deus. Ad secundam confirmationem negantur illæ illationes, nam licet Deus dicatur sua deitas propter summam identitatem, tamen in ratione & modo significandi, & supponendi distinguuntur: & hoc satis est, vt in illis argumentis varietur sensus identicus in formalem, & mutetur appellatio, vt dialectici dicunt: & ideo neganda est veraque consequentia, sicut in simili forma manifestè patet, non enim sequitur, Pater, vel Deus generat, Pater, vel Deus est deitas, ergo deitas generat, propter eundem defectum.

Quartò sequitur diuinitatem in abstracto non prædicari propriè, & formaliter de homine, atque adeo nec proprietates eius, etiam in abstracto, seu formaliter sumptas: quanquam in sensu identico, illa propositio, *Christus, vel hic homo est Deitas*, admitti possit. Ratio prioris partis constat ex præcedentibus, quia, cum abstracta ex modo suæ significationis non supponant pro supposito, neque etiam propriè significant coniunctionem naturarum in eodem supposito, quæ est fundamentum huius communicationis idiomatum, ideo, &c. posterior vero pars ita colligi potest: nam Verbum est deitas: & Verbum est Christus, seu hic homo: ergo Christus, seu hic homo est deitas. Hoc enim consequens potest optimè in sensu identico verificari, sicut antecedens: cuius

ratio est, quia subiecta solènt stare materialiter, & ideo Christus, seu hic homo ex parte subiecti, sumitur pro ipso supposito Verbi, de quo verè dicitur, quod fit sua deitas: & propter hanc causam magis concedi potest hæc, *homo est Deitas*, quam, *Deitas est homo*: Vt tamen, quia hæc locutio non est propria, nec formalis, non est extendenda, neque assumenda ad concludendas alias propositiones, quæ sensum formale faciunt, & ideo falsæ sunt, vt in simili dictum est.

Vltimo tandem sequitur humanitatem & eius proprietates in abstracto sumptas, non posse verè prædicari de Deo. Hoc constat ex dictis, quia neque in sensu formali, neque in identico, Deus, aut Christus est humanitas: vnde fit etiam in rigore has locutiones esse falsas, *Christus est anima*, vel *est caro*, vel *est anima & caro*, etiam simul sumptæ, propter eandem rationem. Quod si aliquando huiusmodi locutiones inueniuntur apud Patres, vt, verbi gratia, apud Augustin. tractat. 47. in Ioan. & alios, sunt locutiones figuratæ, & per Synecdochen pars sumitur pro toto, iuxta illud Ioan. 1. *Verbum caro factum est*, vt notat idem August. 2. de Trinit. cap. 6. Fit etiam ex eodem principio, nec partes integrales posse prædicari de Deo, aut Christo, vt si dicas *Est caput, est manus*, &c. Tam quia hæc significant in rigore per modum abstractorum: tum etiam, quia huiusmodi partes non solent verè prædicari de toto supposito, nisi de nominatiuè. In quo errauit Vicleph, introducens in hoc mysterio absurdas locutiones, vt tractat Vvalden. libro. 1. De Crinalis fidei antiquæ. cap. 40 & 41.

Solent verò hic peculiariter dubitari: an hæc locutio in rigore vera sit, *Christus est diuinitas & humanitas simul sumptæ*, nam sigillatim, seu diuim, iam ex dictis satis constat, non posse vtramque naturam verè prædicari de Christo: & in hoc sensu refertur illa propositio inter errores Vicleph, & Ioan. Hus, in Concilio Constantiensi, sess. 1. & 15. in hoc enim sensu illi æstrebant illam propositionem, vt Vvalden. supra refert cap. 42. Male ergo nonnulli propter huius Concilij testimonium damnant illam propositionem, vt erroneè, etiam in sensu coniuncto, seu complexiuè, vt aiunt, quia Concilium nihil de hoc dixit, & à Catholicis illa propositio admittitur, vt à Gre. in 1. d. 18. q. 2. ad 18 & VVald. supra, & in Patribus reperitur locutiones non ad modum dissimiles. Et in Concilio Arelatensi III. can. 1. habetur hæc locutio, *Dua nature in Christo sunt Deus & homo*. Leo Papa epist. 11. dicit, *Verbum, caro, & anima*, sunt vnus Christus: & Augustin. enchirid. cap. 38. *Vtrique substantia, diuina, scilicet, & humana sunt vnus Filius Dei*. Et Bernardus eodem modo loquitur. Damasc. lib. 3. cap. 19. & Bernardus lib. 5. de Considerat. ad Eugen. imo & VI. Synod. act. 18.

Dices hos Sanctos debere explicari in sensu causali scilicet, Christus est duæ naturæ, id est, constat duabus naturis. Sed contra primò, quia eadem ratione posset Christus dici sua humanitas, in sensu causali quia constituitur humanitate. Secundo, quia si illa admittitur in sensu causali, cur non etiam in identico? quia de quolibet homine verè dici potest in sensu identico, quod fit sua humanitas, & substantia simul sumptæ: & vniuersè constat, nullum compositum distinguere componentibus simul sumptis. Christus autem est compositum quoddam ex diuinitate, & humanitate. Dicendum est ergo, si Christus sumatur pro solo supposito, illam propositionem non esse veram, sed omnino falsam, vt per se constat, quia illud suppositum est distinctum ab humanitate, quam in se, & per se non includit: si autem Christus sumatur pro toto composito ex natura diuina & humana, sic, licet locutio illa sit impropria, tamen in sensu identico non est falsa. Neque enim ex illa inferri possunt propositiones, quas aliqui inferunt, scilicet quod Christus non fit diuinitas, & similes: scilicet hoc modo argumentando, Diuinitas non

non est Diuinitas, & humanitas, Christus est Diuinitas & humanitas: ergo Christus non est diuinitas. Huiusmodi enim argumētationes nihil valēt, quia variatur acceptatio, & suppositio illius termini, Christus, & patet defectus in simili forma, Diuinitas non est persona composita, Christus est persona composita: ergo Christus non est Diuinitas, quæ consequutio nulla est, cuius ratio latius patebit ex dicendis sect. 4. Nihilominus tamen illa locutio, etiam in hoc sensu, non est simpliciter vsurpanda: non solū, quia impropria est, sed etiam, quia est valde ambigua, & in aliquo sensu potest errorem generare. vel ergo videtur, vel nō sine sufficenti explicatione proferatur.

SECTIO III.

Quomodo diuina attributa in concreto predicanda sunt de Christo, seu de homine.

HAE quaestio expediri facile potest ex principio, & fundamento posito in sectione prima, ex quo colligendæ sunt regulæ vniuersales, quæ in huiusmodi locutionibus seruandæ sunt.

1. Regula. Dico ergo primò, Deum & attributa eius simpliciter prædicari de Christo, & de homine, absolute seu substantialiter prædicatione, vera ac propria. Hæc conclusio in re ipsa est de fide, quia de fide est, hunc hominem Christum, esse Deum, & consequenter esse omnipotentem, æternum, &c. Videantur dicta sectione prima, & ibi citata, & circa articulum secundum D. Thomæ, nonnulla addemus de proprietate & qualitate harum locutionum.

2. Regula. Et hinc colligitur secūda vniuersalis regula. Quidquid essentialiter dicitur de Deo, & quidquid essentialiter, vel personaliter dicitur de Filio, seu Verbo Dei, simpliciter & absolute prædicatur verè de hoc homine Christo. Est etiam in re ipsa de fide: nam continetur in præcedenti, & in illis locis Scripturæ, in quibus Christo tribuuntur, quæ sunt Filij Dei naturalis propria, vt patet ad Heb. 1. & 2. & Ioan. 8. vbi Christus dicit, *Antequam Abraham fieret, ego sum.* & in alijs, quæ latè citauimus supra, agentes de Christi Diuinitate, & tradunt Patres omnes supra citati, Concil. Ephes. can. 4. VI. Synodus act. 11. & 18. Lateran. sub. Mart. I. consultatione. 5. can. 4. Leo Papa epistol. 10. n. 83. August. lib. 1. de Trin. cap. 7. & seq. Fulg. de Fide ad Petrum. cap. 2. Nazian. orat. 51. & 52. Cyril. lib. 12. Theof. ca. 15. Damasc. lib. 3. cap. 4. 6. & 11. Et ratio est supra tacta, quia Christus est Verbum Dei, seu verè est de proprijs prædicatis personalibus Patris, vel Spiritus sancti, quia, cum verbum non sit Pater, nec Spiritus Sanctus, etiam Christus, seu hic homo, non est Pater, nec Spiritus sanctus: & consequenter neque illa notionalia prædicata, quæ ita sunt propria Patris vel Spiritus sancti vt non conueniant Verbo possunt verè de Christo, aut homine prædicari.

3. Regula. Dico terciò, Diuinitas, seu attributa eius non possunt prædicari de Christo, seu homine denominatione, propria denominatione accidentali. Hanc etiam regulam quoad rem ipsam existimo certam, & de fide, directè enim excludit errorem Nestorij, qui solum ponebat vnionem accidentalem. Et explicatur in particularibus locutionibus, in Concilio enim Ephesino damnatur hæc vox *θεωόσως*, id est, *Deifer*, tanquā propria Nestorianorū, quia per illam denominationem tantum prædicatur Deus de homine: & significatur, supponi hominem constitutum & subsistentem, qui in se ferat Deum, vnde indicat distinctionem suppositorum, & vnionem accidentalem, & ideo Damasc. lib. 3. cap. 12. & Athanas. in serm. de sanctis. Deip. circa finem, *Non vocamus, inquit, hominem Deiferum, sed Deum carniferum, quia verè Deus*

carnem assumpsit, & illam in se sustentat: homo autem non posset in se sustentare, aut substantialiter terminare diuinam naturam, & ideo non potest dici homo *Deifer*, nisi ratione accidentalis vnionis.

Verum est, Basil. in Psal. 59. sic loqui, *Diuinitas calceamentum est caro Deum ferens, quia habet Deum in se substantialiter inhabitantem: magis verò propriè diceretur ferri ab ipso Deo, vbi obiter etiam obseruandum ex Naz. orat. 52. Apollinaristas abusos fuisse illa voce, carniferum, ad significandum Verbum assumpsisse carnem, & non animam: & hoc sensu dicit ipse, potius dicendum esse Verbum ferens humanitatem, quàm carnem: in vero autē sensu vtrumq; dici potest, quia caro non excludit animam, sed pars pro toto sumitur. Præterea propter hanc regulam non potest dici Christus, homo *Deificatus*, vt rectè docuit Cyril. Alexand. lib. de Incarn. ca. 11. vbi sentit, illam locutionem esse Nestorianā, quia significat, supponi hominem: & illum sibi vnire Diuinitatem, quod non posset esse verum, nisi de vnione accidentali. Idem docet Damasc. li. 3. de Fid. c. 2. vnde, si illa locutio interdū reperitur in Patribus, vt apud Sophronium sæpè citata epist. & Nicet. lib. 3. Theof. ca. 29. qui citat Greg. Naz. piè explicanda est: vel enim est sermo de humanitate, quæ deificata dici potest per substantialem vnionē, cui ipsa supponitur: vel, si est sermo de homine, intelligitur, formaliter ac simpliciter abstrahendo à determinato supposito, iuxta ea, quæ circa ar. 7. in simili dicemus. Tertio propter hanc etiam regulam non dicitur propriè Christus homo dominicus, vt latius circa art. 3. dicitur.*

Sed contra, nam Christus dici potest homo diuinus, vt art. 3. ad 3. D. Thomas concedit ex Dionys. c. 4. de Eccles. hierar. part. 3. circa finem, vbi iuxta translationē Perionij vocat *diuinitimum Iesum*: Ambrosij enim Florentinus non ita vertit, sed *summum Deum*, quod magis vox Græca significat, *θεοπρωτοτατος*, id est, supremum numen, ita verò appellat Aug. lib. 83. quæst. in 57. Respondetur, hanc denominationem non esse accidentalem, sed substantialem & essentialē: nam & natura Dei, essentia diuina dicitur, & secunda persona dicitur Verbum diuinum. Hæc enim denominatio sumi potest ab ipsa Dei natura, concepta per modum formæ vel differentie essentialis, sicut dicitur natura humana: sed in hac ipsa de nominatione canenda est æquiocatio, nam illa denominatio, *Diuinus*, addita diuinis reb⁹ habet dictā significationem iuxta communem vsum: addita verò rebus creatis, significare solet accidentalem participationem diuinæ perfectionis, vt cū dicitur homo diuinus, & ideo non videtur ita simpliciter appellandus Christus Dominus, sine sufficenti explicatione & determinatione.

Sed vrgebit aliquis: nam Christus Dominus dicitur sanctificatus à Patre, cum vere sit sanctus per essentiam. Respondetur, iuxta Augustini expositionem, Christum vt Deum dici sanctificatum à Patre per æternam generationem, & hoc sensu: illa denominatio non est accidentalis, seu per participationē sed est essentialis, coniuncta cum notionali: sumpta est enim ab ipsa sanctitate per essentiam, vt communicata Filio per æternam generationem: in alio verò sensu dicitur Christus vt homo sanctificatus, vel per ipsam vnionem, vel per accidentalem sanctitatem. In quo obseruandum est, quædam esse prædicata, quæ licet Christo vt Deo per essentiam conueniant, eidem tamen vt homini insunt per quandam participationem accidentalem: vt esse bonum, sapientē, sanctū, &c. & hæc vtrūq; modo dici possunt de Christo per communicationem idiomatum, quanquam simpliciter illi semper tribuenda est maxima perfectio, quæ imperfectionem non includat.

Dico quartò, Diuina attributa licet absolute & simpliciter dicantur de Christo homine, non tamen cum reduplicatione humanitatis. Itaq; hæc propositiones,

Basilianus

Naz. orat. 52. Apollinaristas

Cyr. Alex.

Damasc.

Sophron.

Nicet.

Nestorian.

Obiect. 1.

D. Thom.

Dionys.

Perion.

Ambros.

Florent.

August.

Respons.

Obiect. 2.

Respons.

August. 12.

*Hæretici
huius tem-
poris.
Eutyches*

fictiones, & similes non sunt veræ: Christus, in quantum homo, est Deus, est æternus, immensus, &c. Hæc est certa doctrina, quam hæretici huius temporis satis ignoranter negant: si tamen, vel ipsa significatio terminorum intelligatur, constat negari non posse, nisi incidendo in errorem Eutychetis: nam, si naturæ manent distinctæ post unionem, ut verè manent, non possunt attributa diuina & increata conuenire hominisatione naturæ: hoc autem per illam locutionem significatur, ut etiam ex dialectica constat: sunt ergo illæ locutiones falsæ in proprio sensu: an verò in aliquo improprio possint ad verum sensum reuocari, dicemus circa articulum 11. D. Thomæ.

SECTIO IV.

Quomodo proprietates humane seu create dicantur de Deo seu Filio Dei in concreto.

Solum hic modus loquendi nobis superest explicandus quod breuiter fieri potest, colligendo generales regulas ex principio posito in sectione prima, sicut in alijs fecimus.

1. Regula

Dico ergo primò. Homo, & quidquid essentialiter de homine dicitur absoluta & substantiali predicatione verè & propriè dici potest de Deo, & Filio Dei: & idem intelligendum est de omnibus predicatis, quæ simpliciter dici possunt de hoc homine Christo, ratione humane naturæ. Tota conclusio est certa, & in re ipsa continet doctrinam fidei: nam, quod Deus seu Verbum verè sit & dicatur homo, articulus est fidei, sepe in superioribus probatus, de quo plura statim dicemus in artic. 1. & hinc euidenter sequitur, essentialia predicata hominis eodem modo dici posse de Deo, quia, cui conuenit esse hominem, necesse est, ut etiam conueniant omnia, quæ sunt de essentia hominis: & hinc etiam fit, ut actiones & passionis talis hominis de Deo verè predicentur: quomodo dicitur Actor. 20. Deus redemisse Ecclesiam sanguine suo, & 1. ad Corinth. 2. Dominus gloriæ dicitur crucifixus, & Psal. 67. dicitur Deus ascendisse in altum, quod ad Ephes. 4. de Christo explicatur, & Baruch. 3. Post hæc in terra visus est, & cum hominibus conuersatus est. Concilia, & Patres satis in superioribus citati sunt. Et ratio est eadem, quia, cum sit idem suppositum subsistens in utraq; natura, de illo absolute dici possunt, quæ ratione veriusque naturæ illi conueniunt, etiam si hominibus ab utraq; natura sumptis significetur. Solum est in hac regula obseruandum, sermonem in ea esse tantum de illis predicatis, quæ præcisè conueniunt homini ratione humane naturæ, ita ut non inuoluant imperfectionem suppositi creati, nam de his alia ratio est, ut statim dicetur.

Obiect.

Sed contrà, nam sequitur, simul dici de Christo predicata opposita, ut esse corporeum & incorporeum, mortalem & immortalem: consequens videtur falsum, nam inde facile possunt inferri contradictoria, si enim est incorporeus: ergo non est corporeus. Propter hoc dicunt quidam, hæc predicata, quæ videntur priuationem inuoluere, non esse simpliciter dicenda de Christo, sed cum additione, scilicet, Christus est incorporeus secundum diuinitatem. Ita significat D. Thomas art. 8. ad secundum. Sed intelligendum est, illud esse prudens consilium ad tollendam ambiguitatem: alioqui enim constaret, locutiones illas simpliciter esse in Concilijs vtitas, ut in Chalced. act. 1. vbi Nazianz. citatur, & VI. Synod. Act. 11. & 18. & in Leone Pap. & alijs Patribus supradictis, qui frequenter Christo tribuunt hæc opposita predicata, & in ipsorum coniunctione satis explicant verum sensum, scilicet, secundum diuersas naturas Christo tribui, & ideo nec verè esse opposita, neque ex illis contradictionem inferri: tum quia illi termini, qui videtur priuatiui, usurpantur à nobis ad significandas positivas perfectiones diuinitatis; tum etiam, quia, licet secundum vnā naturam

*D. Thom.
Respons.*

*Con. Chal.
Nazian.
VI. Synod.
Leo Pap.*

A affirmetur priuatio, non potest inde inferri negatio simpliciter, quia omnia destruit, atque ad eodē significat, secundum nullam naturam tale predicatum huic supposito conuenire.

Dico secundò. Hæc predicata dicuntur de Deo absolute, non cum reduplicatione diuinitatis, quia non, in quantum Deus, est homo. Hæc est certa, ut in sectione præcedenti in simili propositione satis dictum est. Et in præsentī est hoc euidentius, quia nec ratione diuinæ naturæ, nec ratione ipsius suppositi diuini, ut sic, conuenit Deo, ut sit homo, & consequenter neque aliæ proprietates, vel actiones hominis. Sed contrà, nam verè dicitur Christus, in quantum Deus, mereri, & satisfacere pro nobis, quāquā hæc predicata, & similia, non conueniant Christo, nisi, mediante humana natura. Circa hanc obiectionem aduertendum est, quædam esse predicata, quæ non possunt quidem conuenire Deo secundum se, quia requirunt naturam finitam, & quæ superiorem aliquam voluntatem recognoscat, ut sunt orare, mereri, satisfacere, possunt tamē illi conuenire, ut lib sit in natura humana: & ideo absolute & simpliciter non possunt talia predicata dici de Deo cum reduplicatione solius diuinitatis, ut non verè dicitur Christus orare, in quantum Deus, sed in quantum homo: habent tamen interdum huiusmodi predicata perfectionem aliquā Christo, ratione diuini suppositi, quam sine illo habere non possunt in supposito creato, ut, quod meritum sit infinitum, & satisfactio de rigore iustitiæ: & hæc predicata propriè dicuntur de Christo cum reduplicatione diuinitatis, non solius, sed cum coniunctione humanitatis. Et hoc modo verè dicitur Christus meruisse, & satisfecisse, ut De⁹ homo, quia operatio meritoria erat humanitatis, valor autem & iustitia potissimè erat ex diuino supposito, ut latè super⁹ disputatione 4. diximus, quæ doctrina consentanea est Cyrillo, episc. ad Acacium, quæ refertur in Concil. Ephes. tom. 5. cap. 7. vbi triplicia attributa Christi distinguuntur: quædam, quæ illi conueniunt ratione diuinitatis, alia ratione humanitatis, alia ratione utriusque. Exemplum est de attributo seu predicato mediatoris, quod perfectè conuenit Christo, in quantum est Deus homo, quia neq; sola humanitas in persona creata, nec sola persona diuina sine humanitate sufficeret ad constituendum nobis perfectum mediatorem, & redemptorem; ut ex dictis in eadem 4. disputatione constat: & ex August. in Enchirid. cap. 108. & homil. de centum ouibus cap. 12. Fulgen. de Fide ad Petrum cap. 2. Basil. in Psal. 48. & Cyril. lib. 12. Thesaur. ca. 10. & plura afferemus infra, quæ 26.

Dico tertio. Predicata concreta, ab humanitate sumpta, non solum dicuntur de Deo absolute, sed etiam denominatiue. Est certa conclusio, quia non solum dicitur Deus homo, sed humanatus, sicut dicitur incarnatus. Et ratio est, quia in Christo suppositum, quod est homo, non constituitur simpliciter in suo esse per humanitatem, sed supponitur constitutum, & per humanitatem sibi vnitam constituitur in esse hominis: suppositum autem, quod supponitur alicui formæ vel naturæ, quæ illi postea vnitur, non solum absolute, sed etiam denominatiue potest à tali forma denominari: sed hæc conclusio latius explicabitur art. 11. dubitat. 3. pender enim ex ibi dicendis.

Dico ergo quarto. Quædam sunt predicata, quæ ita conueniunt homini, ut requirant suppositum creatum, & hæc nec Christo, nec Verbo, aut Deo possunt vere attribui. Hæc regula est de fide, cum fides doceat, tale suppositum creatum, non esse in Christo. Exemplum est, v. g. si dicatur purus homo, ibi enim excluditur diuinum suppositum. Sic dixit Cyrillus, lib. cont. Theod. relatus in V. Synod. col. lat. 5. Neque enim erat homo simpliciter, sed in specie humanæ, qui est ex Deo Patre, Deus Verbum. Non enim est sensus

sentus, Christum non posse absolute & simpliciter hominem appellari, sed non posse dici, hominem simpliciter, ita ut illud simpliciter, sit pars predicati, & idem significet, quod purus vel nudus homo. Simile est hoc predicatum, esse peccabilem, de quo supra dictum est, item hoc, esse Filium adoptivum, esse alium a Deo, & similia, de quibus in sequentibus dicemus: nam interdum difficile est discernere huiusmodi predicata. Illud verò in uniuersum obseruandum est, quandoque significatio est ambigua, & in uno sensu potest predicatum habere dictam significationem, & inducere errorem, quamuis in alio possit efficere verum sensum, non esse simpliciter asserendum sine sufficienti explanatione, ut vitetur scandalum, & erroris periculum. Et ex hac regula intelligitur alia, quæ à multis assignari solet, scilicet, ea predicata, quæ conueniunt homini, & repugnant personæ diuinæ, non posse de Deo, aut Christo affirmari: huiusmodi enim predicata non sunt talia, nisi quæ inuoluunt suppositum creatum, quæ dicuntur repugnare personæ diuinæ, non solum, quia non possunt illi conuenire secundum propriam naturam suam, hoc enim modo omnia predicata creatæ repugnant personæ diuinæ: sed quia non possunt illi conuenire, etiam in assumpta natura, quia non potest persona diuina fieri persona creatæ, etiam si in natura creatæ subsistat. Et hinc ulterius colligo, hæc predicata, quæ hanc imperfectionem inuoluunt, non posse dici de Christo, etiam cum reduplicatio humanitatis, quia nec, in quantum homo, est persona creatæ, nec purus homo, nec Filius adoptivus, ut infra dicetur. Quod tamen limitandum est, nisi addendo talem determinationem, ita limitetur significatio aut suppositio terminorum, ut iam nõ requiratur suppositum creatum ad talem propositionem verificandam, ut contingit in hac, *Christus, in quantum homo, incepit esse*, & in alijs similibus, ut circa articulos D. Thomæ magis explicabimus, & soluemus nonnullas difficultates occurrentes.

Vnum solum superest hic dubium necessarium expediendum, quia multa ex supra dictis ab illo pendet, scilicet, an, quidquid simpliciter dicitur de Christo, possit etiam simpliciter dici de Verbo, aut Filio Dei. Et ratio dubij est, quia in omnibus supra dictis semper hoc supponi videtur, quia est idem suppositum. In contrarium verò est, quia Christus significat totum compositum ex duabus naturis, ut passim ex Damasc. & Cyrilo constat, & sæpe in superioribus diximus: Verbum autem, vel Deus, non dicitur huiusmodi compositum, sed tantum personam Verbi secundum se, aliquid ergo dici poterit de Christo ratione suæ compositionis, quod non possit dici de Verbo: ut hoc ipsum, esse personam compositam, constare ex diuinitate & humanitate, esse terminum resultantem ex vnione duarum naturarum in vna persona, & similia. Respondetur, hoc dubium ex regulis dialecticorum definiendum esse. Dicunt enim illi, subiecta frequentius stare materialiter, interduum verò definiri à predicatis, ut stent formaliter, quia ipsa ratio predicati hoc ex propria significatione requirit, ut, cum dicitur calidum esse dulce, materialiter stat subiectum. Si verò dicas, calidum esse terminum alterationis, stabit formaliter, nec enim suppositum ipsum est terminus alterationis, neque illi materialiter sumpto, hoc verè tribui potest, sed tantum ut subest calori, seu potius composito ex subiecto & calore. Sic ergo dicendum est, regulariter loquendo, predicata, quæ simpliciter dicuntur de Christo, dici etiam de Verbo, quia subiectum illud stat materialiter pro supposito: interdum verò ratione predicati determinari, ut stet pro toto composito, ut sic: tunc predicatum non communicatur Verbo, quia variatur suppositio, & appellatio terminorum, & huiusmodi sunt illa predicata, quæ in ratione dubitandi sunt adducta, & si quæ fortasse sunt

similia. Et hæc notanda sunt pro his, quæ circa articulos D. Thomæ dicemus, ad quorum explanationem iam accedere oportet, & ex generalibus regulis assignatis, de singulis propositionibus ferre iudiciū.

ARTICVLVS I.

Verum hæc sit vera, Deus est homo.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod hæc sit falsa, Deus est homo. Omnis enim propositio affirmatiua in materia remota est falsa. Sed hæc propositio, Deus est homo, est in materia remota, quia forma significat per subiectum & predicatum, sunt maxime distantes. Cum ergo propositio predicta sit affirmatiua, videtur, quod sit falsa.

2. Præterea, Magis conueniunt tres personæ diuinæ ad inuicem, quam humana natura & diuina. Sed in mysterio Trinitatis vna persona non predicatur de alia: non enim dicimus, quod pater est Filius, vel è contrario. Ergo videtur, quod nec humana natura possit predicari de Deo, ut dicatur, quod Deus est homo.

3. Præterea, Athanasius dicitur quod sicut anima & caro unus est homo, ita Deus & homo, vnus est Christus. Sed hæc est falsa, anima est corpus: ergo etiam hæc est falsa, Deus est homo.

4. Præterea, Sicut in prima parte habitum est, & quod predicatur de Deo non relatiue, sed absolute, conuenit toti Trinitati & singulis personis. Sed hoc nomen, homo, non est relatiuum, sed absolutum. Si ergo verè predicatur de Deo, sequeretur, quod tota Trinitas & qualibet persona sit homo, quod patet esse falsum.

Sed contra est, quod dicitur Philip. 2. Qui, cum in forma Dei esset, exinaniuit semetipsum, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo. Et sic ille, qui est in forma Dei est homo: sed ille, qui est in forma Dei, est Deus. Ergo Deus est homo.

Respondetur dicendum, quod ista propositio, Deus est homo, ab omnibus Christianis conceditur, non tamen ab omnibus secundum eandem rationem. Quidam enim hanc propositionem concedunt, non secundum propriam acceptionem horum terminorum. Nam Manichei Verbum Dei dicunt esse hominem, non quidem verum, sed similitudinariam, inquitum dicunt. Filium Dei corpus phantasticum assumpsisse, ut sic dicatur Deus homo, sicut cuprum figuratum dicitur homo, quia habet similitudinem hominis. Similiter etiam illi, qui posuerunt, quod in Christo anima & corpus non fuerunt vnita, non possunt dicere, quod Deus sit verus homo, sed quod dicatur homo figuratiue ratione partium. Sed vtraque harum opinionum supra improbata est. Alij verò de conuerso ponunt veritatem ex parte hominis, sed negant veritatem ex parte Dei. Dicunt enim Christum, qui est Deus & homo, esse Deum, non naturaliter, sed participatiue, scilicet, per gratiam, sicut & omnes sancti viri dicuntur Dei, excellentius tamen Christus, propter gratiam abundantiorum. Et secundum hoc, cum dicitur, Deus est homo, ly Deus, non supponit verum & naturalem Deum. Et hæc est heresis Photini, quæ supra improbata est. Alij verò concedunt hanc propositionem cum veritate vtriusque termini, ponentes Christum & verum Deum esse, & verum hominem, sed tamen veritatem predicationis non saluant. Dicunt enim, quod homo predicatur de Deo per quandam coniunctionem, vel dignitatem, vel autoritatem, vel etiam affectionis aut inhabitationis. Et sic posuit Nestorius, Deum hominem esse, ut per hoc nihil aliud significetur, quam quod Deus est homini coniunctus tali coniunctione, quod homo inhabitetur a Deo, & vnatur ei secundum affectionem, & secundum participationem

As quid
quid sim
pliciter di
citur de
Christo, di
citur de
Verbo.
Damasc.
Cyril.